

NÉPÜNK

REDAKCIÓS TÖRŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon: 440

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR
Felelős szerkesztő: LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETESI ARAK:
Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei, magánosoknak 260 Lei.
Külföldön: 4-2 Dollár, Kc. 120-80.
P. 25-15, S. 30-20, Dinár 200-180.

A kedélyek megnyugodnak

Nincs mit tagadnunk, ezek a szavak, mint „ostromállapot” meg „cenzura” örökké idegenül fognak hangzani, minden időkben, mert az emberi szólás és gyülekezési szabadságot mindennél többre becsüljük. De amikor azt látjuk, hogy a szabadsággal visszaélnek, amikor úgy kell éreznünk, hogy az országban fejforgató elemek kezdenek elhatalmasodni, akkor helyesnek és célravezetőnek kell elismerjük, hogy a szabadosságba átsapó emberi szabadságjogokat mindaddig megnyirbálják, amíg a veszély lehetősége fennáll.

A legutóbbi hetek eseményei az ország minden lakosában — valljuk be — idegességet keltettek. De ily aránylag rövid idő múltán meg kell állapítsuk, hogy a lakosság kedélye megnyugodott. Ugy érezzük, hogy az Őfelsége által kinevezett új kormány minden tekintetben hivatása magaslatán áll és valóban azzal a vaskézzel fogja a kormányzati gyepőt, amelyre a mostani viszonyok között hallatlanul nagy szükség van. A mi üldöztetésekben kifinomodott ösztönünk azt sugja, hogy nincs semmi aggodalomra ok. A turbulens elemek maguk is meghökkentek tettük világraszóló jelentőségétől. Most már látják, hogy szeretett hazájuknak nagyon rossz szolgálatot tettek, amikor legelső felelős államférfiát megölték. Láthatták és érezhették, hogy nagy tömegeknek szimpátiáját vesztették el eme erőszakos tettük által, azon tömegekét, amelyek előtt az állam érdekeinek mindenekfölé való helyezése nem frázis és nem pénz és karriert jelentő eszköz: hanem mélységes élmény, amelyért sok és nagy áldozatot is kellett hozni a múltban és fog kelleni a jövőben is.

A mi megérzésünk érzékeny szeizmográf és ez azt sugja nekünk, hogy a nagytömegek bizalma nem inog meg egy percre sem a kormány erélyes kezében. Így természetesen a nyugalomra vágyó zsidó tömegekre is mélységes hatást tesz az a kemény akarat, amely a kormány eddigi ténykedéséből kétségtelenül kiáglik. Mi nyugodtan akarunk dolgozni az ország javára és létfontartásunk érdekében. Nem akarunk üldözött vad lenni, amely nem talál senkiben és semmiben sem védelmet. E percben úgy érezzük, hogy örökönk felettünk és ez megnyugtató. Még akkor is, sőt annál inkább, ha úgy érezzük, hogy ez nem a zsidóság érdekében történik, hanem az ország jófeljogott érdeke szempontjából. Mindegy. A lényeg az: a kedélyek megnyugodtak és folytatjuk nyugodta munkánkat existenciánk érdekében és a ország javára.

Sokolov szenzációs varsói beszéde a meggyilkolt Duca miniszterelnökről

Varsóban, az elmúlt vasárnap a lengyelországi Mizrach-i országos szervezete konferenciát tartott, amelyen Nahum Sokolow, a Cionista Világszervezet elnöke, nagyszabású beszédében Duca miniszterelnök halálával kapcsolatosan, a következő szenzációs nyilatkozatot tette:

„Romániába szándékoztam menni, hogy ott is dolgozzak a zsidó országépítés érdekében. Réméltem azt is, hogy az ottani zsidóság és a kormány közötti kapcsolatokat ki tudom mélyíteni. Egy bizottság már mindent előkészített és tiszteletemet akartam tenni annál a Duca miniszterelnöknél, akihez régi meleg barátság fűz. Mindig segített nekem Romániában a cionista munkámban és annak idején ő volt az, aki Románia részéről a cionizmus érdekében deklarációt adott le. Ezek a nyilatkozatok számunkra rendkívül fontosak, mert Anglián kívül nekünk még egy másik politikai fórumunk is van, — és ez a Népszövetség. A Népszövetség pedig az a hely, ahol minden komolyabb politikai ügyben döntenek és mi valahányszor ide fordultunk, mindig támogatást kapunk. Romániában évtizedeken keresztül súlyos zsidóüldözések voltak és épen ezért igen fontosnak tartottam, hogy odamen-

jek. Amikor a bizottság felkereste Duca miniszterelnököt, hogy közölje vele érkezésem, örömeinek adott kifejezést, hogy bennem régi barátját üdvözölheti, de kijelentette, hogy az időpontot munkám szempontjából nem tartja helyesnek.

Ducának a zsidósággal szemben mély emberi vonatkozásai voltak. El kell ismerjük ily vonatkozású jóakaratu tevékenységét és rendkívül sajnáljuk kegyetlen halálát.

Midőn néhány évvel ezelőtt Romániában jártam, megkérdeztem Ducát, hogy miért toletrájlák ott a diákok antiszemita törekvéseit. Duca a következőket válaszolta: „Mi mélyen fájlaljuk a kilengéseket, de mit tehetünk? Végtére is ezek a mi gyermekeink. Erőszakkal nem lehet semmit sem csinálni. Ha én fogok kormányra kerülni, azon leszek, hogy harcoljak a gyűlölet ellen”.

És valóban most amidőn uralomra került, első dolga volt, hogy feloszlassa az antiszemita szervezetet, a „Vasgárdát”. És ennek esett áldozatául, épen úgy amint Norutovich lengyel köztársasági elnök is a zsidósággal szemben tanusított progresszív hitvallásának lett áldozata”.

Örök téma

Megválasztották a satu-marei orthodox zsidó hitközség új vezetőségét

- Grosz Dávid lett a hitközség új elnöke. —
- Az ellenzék nem vett részt a választáson. —

Évek óta tart a harc az erdélyi zsidóságban. Két frakció állott szemben egymással. Az egyiket, csak az összefoglaló szó áttekinthetősége szempontjából chasszid frakciónak, a másikat pedig askenáznak neveztük. A két tábor éveken át szemben áll egymással és mint minden harc, ez is váltakozó szerencsével folyik. Nem lehet letagadni, hogy mindkét tábor őszintén és a zsidóság érdekében valónak tartja a harcot. A defenzív állásokat az „askenáz” zsidóság tartotta, az offenzív, harcias csapat a másik volt, amelyet több fanatizmus, több harci kedv és győzeleméhség hajtott, mint a védekező állásban lévőket. Sokszor rámutattunk e lépés hasábjain arra, hogy ez az állapot annak terhére irandó első sorban, hogy a régi Központi Iroda struktúrája háttérbe tudta szorítani a chasszid irányzatot, míg az új impérium óta az erdélyi zsidóságban ez az álláspont fokról-fokra azon igyekezett minden rendelkezésre álló eszközzel, hogy minden vonalon kivívja a győzelmet. Mint már annyiszor leszögeztük, úgy most

is, a szatmári választások után kétszeres meggyőződésünk lett, hogy a védelmi vonalon állók — sajnos — elvesztették a csatát. El azért, mert nem bírták a zsidó tömegeknek továbbra is olyan jelszót adni, amely fűtötte volna őket, hogy a diadal az övék legyen. Ellenben a másik tábor, hol szívósebb mozgékonyaságával, hol taktikával, mindentör azonban egy messzihangzó jelszóval, mégis győzött. Egyszer a „Tóra veszélyben van” volt a zászlón. másszor egy rabbi akarat volt az irányadó.

Most, hogy a szatmári harc ismét eldőlt, nem tudunk másképpen megemlékezni erről, minthogy a régi tábor, amelyért annyit harcoltunk és küzdöttünk, kiejtette kezéből a fegyvert. Elfáradt, elkedvelledett. Mi ezen sem csodálkozunk, mert nem lehetett a mi régi tömegeinket fanatizálni, egy rabbi név nimbuszával, vagy más egyéb, ami odaát, a támadók között, oly kedvelt eszközzé lett.

Keserű rezignációval állapítjuk meg, hogy a chasszid tábor felvonultatott nagy tömegei győztek. A legutóbbi választáson is körülbelül

egyenlő volt a helyzet, most azonban comisia interimareval, meg azzal, hogy ők vezették le a választást — eldöntötte a harcot. Hozzájárult ehhez az is, hogy az erdélyi nagy hitközségekben egymásután az a párt került előtérbe, amely mögött a Központi Iroda apparátusa állott. Az az Iroda, amely a legnagyobb bűnök tartotta, amikor arról volt szó, hogy Oradeán egy hasonló szerv vegye a kezébe a hitközség irányítását. Vége az autonómiának, kiállották akkor. És most? Satu Mare jó volt, Satu Mare megfelelt, Satu Mare asszisztáltak hozzá.

Ezzel, a minden oldalról koncentrikusan megindított támadásra a régi vezetőség azzal válaszolt, hogy a választásnál passzív maradt és a választás ellen petíciót adott be.

656 ember szavazott le. A választási jogosultság nagyon lezseren lett kezelve és feltétlenül kedvezett a chasszidoknak. Mi nem akarjuk kutatni e percben, hogy hol és mikor történtek a volt vezetőség által hangoztatott jogfosztások, hol és mikor lépett esetleg olyan területre a választást levezető vezetőség, amelyre nem lett volna szabad, vagy nem kellett volna lépni. Ennek eldöntése a hatóságok dolga. Bizonyára megtalálják majd a helyes kivezető utat. Ha tudnók azt, hogy a Grosz Dávid elnöksége alatt álló új hitközségi vezetőségnek valóban sikerül majd a lelkek harmónikus egymásratalálását összekovácsolni, akkor mi volnánk az elsők, akik lelkesen tapsolnánk a végre létrejött békének. De e pillanatban nem tudhatjuk, hogy mennyi a keserűség és hány ember lelkében maradt meg — amely végeredményben nem az igazi békét hivatott szolgálni.

Az minden kétségen felül megállapítható volt a választás menetéből, hogy a győző frakciónak kompakt tömegek állanak háttá mögött. A 24 kocsi, mely hozta a szavazókat, azt bizonyította, hogy tudnak tömeget mozgó siláni és a rendelkezésre álló emberanyaggal száz százalékban tudnak diszponálni.

Grosz Dávid, aki már elmúlt regimnek mindenkor vezető tagja volt és aki most szívetlenséggel mellettük állott, kitűnő organizátornak bizonyult. Megszervezte a tömegeket, elvitte az urnák elé és most mint a hitközség elnöke arra törekedett és most is azon igyekszik, hogy — mint győző is — békét hozzon létre.

Itt nem lehet a régi római mondással élni: vae vicis, jaj a legyőzötteknek. Hiszen a „győzők” hivták a „legyőzötteket”, hogy együtt kormányozzanak. Fel is vitték őket listájukra és a régi vezetőség 10 tagja az új vezetőségbe is helyt kapott, sőt információk szerint még több, sőt fontosabb tiszteletbeli mandátumokat is kaphattak volna. Annyi is inkább, mivel a carei-i főrabbinak is egyik legfontosabb óhaja az volt, hogy a hitközség elnöki vezetősége továbbra is részt vegyen az irányításban.

Bizonyára komoly okok készítették azonban a régi vezetőséget arra, hogy a felajánlott békejobbot ne fogadják el. E percben nem kutatjuk, hogy jól tették e, vagy sem. Az bizonyos, hogy mint az egész világon, egy bizonyos politikai irányzat kezd irányadó lenni, úgy az erdélyi zsidó közéletben is jobbratolódott az erőviszonyok. Az askenázi irányzat háttérbe szorult, átadta helyét, ha nem is önként, ha évekig dúló harcok árán is, de a szívósabb, a kitartóbb, a fanatikusabb ostromlóknak. De ez nem katasztrófális, ha ezen folyamat békés együttműködéssel történik, annak figyelembevételével, hogy az askenázi felfogásuk politikai iskolázottságára mindaddig szükség van, amíg a chasszidizmus konzeráló ereje mellett ezek az intézményes hitközségek irányításában a vezetést oly módon tudják folytatni, hogy erre az utódlásra minden jogcímük meglegyen.

Részünről csak egyet szeretnénk. Nekünk minden frakció egyformán kedves, amíg a közért vívják harcaikat. Ha ezek a harcok nem is hozták sok dicsőséget a zsidóságra, a külvilág előtt. Most már azon kellene dolgozni, hogy végre, valamelyes formában: jöjjön létre a lelkek végleges békéje. Ha nem is megy egyik napról a másikra, talán idővel mégis elkövetkezik ez is. A dúló

harcban mindkét fél kifáradt. Hiszen eme belső harcok mellett annyi más, sokkal veszedelmesebb ellenféllel kell unisono szembeállni.

Csak vége lenne már a belső harcoknak és eljönne az igazi solem, a béke korzaka, amikor egymást hitközségen belül és kívül is szeretjük.

A választás lefolyásáról egyébként az alábbiakban számolunk be:

Már péntek este a választásnak egy kis előcsatározása volt, mivel Grosz Dávid hitközségi elnök észrevelte, hogy az előcsatározásokból hiányzik az előzőleg kifüggesztett választási lajstrom. Az elnök intervenciójára rendőrség vonult be a templomba, hogy a tettest megkeresse és letartóztassa. A Sabesz leple alatt azonban az ismeretlen tettes eltűnt. Vasárnap aztán megtörtént a választás.

Reggel a hitközség környéke hemzseg a választók és érdeklődők tömegeitől. Erős korteskedés folyik az egyetlen hivatalos listánál, vagy pedig, azért, hogy tartózkodjanak a szavazástól. Az uccák rendőrökkel vannak megszállva, akiknek beavatkozására azonban rem volt szükség. Künt folyt ugyan a röpirat harc, de bent a választási helyiségben, például rend uralkodott.

A választást Freund József, a választási bizottság elnöke vezette pártatlan ügybuzgalommal, aki a választás előtt írásban is felkérte ifj. Reiter Mór bankigazgatót és Spiegel Dávidot, hogy mint az ellenzéki csoport bizalmi emberei vegyenek részt a választáson. A bizalmiak azonban a meghívást elolvasás után, aláírás nélkül adták vissza, annak a kijelentésével, hogy a választást törvénytelennek tartják és azon nem vesznek részt.

Annak következtében, hogy az ellenzék részéről nem vállalták a választási bizottságban való delegálásukat, a választási bizottság a következőképpen alakult meg: Elnök Freund József, tagok: Weisz Dávid Mayer, Hassenfeld Zsigmond, Berkovits Zoltán, ifj. Weisz Ignácz és Rosenberg Ignácz. A jegyzői teendőket Davidovits Armin hitközségi főjegyző végezte.

Délelőtt fél 10 órakor kezdődött meg a szavazás, amelyet megelőzően Schönfeld Benjámin érmihályfalvai főrabbi, az orth. központi iroda kiküldöttje és a rendőrség megbízottai lepecsételték az urnát.

A választási teremben helyet foglalt a rendőrség, szigürancia és detektív csoportoknak egész listikara. Ott voltak egész nap Munteanu Simeon, a szigürancia főnöke, Mike Imre, dr. Bălosu Romulus, Florescu Georghe komiszárok és még számos detektív.

11 óra tájban Rosenberg Sámuel, volt hitközségi elnök, Roth Simon, Jakab Antal és Linder Adolf hitközségi tagok, dr. Doros Sándor közjegyző közbenjöttével egy kontesztációt kézbesítettek le, azon szóbeli kijelentés kíséretében, hogy a választás érvényességét különféle törvény és alapszabályellenes okokból nem ismerik el és a választás megtartása ellen óvat emelnek. Óvat emelnek azért, hogy a választási névjegyzék összeállításánál a hitközség rendes adófizető tagjainak legnagyobb részét egyszerűen kihagyták és a választási bizottságban pártuknak tagjai egyáltalán képviselést nem nyertek.

A választás ezután folyt zavartalanul déli 1 óráig, ameddig 387 szavazatot adtak le. 1—3 óráig elnöklő Freund József a választást felfüggesztette és miután az urna nyilását egy papírdarabbal és a rendőrség pecsétnyomójával leragasztotta, annak őrzését a valea-lui mihai-i főrabbi vállalta magára a rendőrség két tiszti közegével, valamint Weisz Mayer Dávid vál. bizottsági tag és Davidovits Armin hitközségi jegyzővel egyetemben, akik valamennyien a déli szünet alatt a szavazó helyiségben maradtak.

Délután pont 3 órakor tovább folytatódott a szavazás és egymásután vonultak fel a lelkes kortesek által szállított szavazók, tulnyomólag csupa szép szakállas férfiak, akik ugylátszik, dacára annak, hogy ellenlizia nem volt, az együvértartozás szolidaritásától hajtva, tartották kötelességüknek a leszavazást. Este fél 7 óra volt, amidőn megkezdődött a szavazatok összeszámolása, ahol csakis a szavazatszedő bizottság tagjai vehettek részt és 7 óra

előtt néhány perccel hirdette ki Schönfeld Benjámin rabbi az eredményt, amelyet az uccáról a szavazóhelyiségbe befódult közönség tudomásul vett.

Leszavazott 656 hitközségi tag, ebből két szavazatot a bizottság megsemmisített. A hitközség elnökévé Grosz Dávidot választották meg, másodelnök Freund Sándor, főgondnok Schönberger Henrik, gondnokok Weisz Vilmos és Grünfeld Kálmán pénztáros ifj. Weisz Ignácz, ellenőr Weisz Kálmán, Tanácsosok ifj. Reiter Mór, id. Reiter Mór, Schwartz Salamon, Guth Sándor, Spiegel Dávid, Rosenberg Ignácz, Hasenfeld Zsigmond és Rosenberg Sámuel.

Képviselői tagok: Markovits Salamon, Fischer Herman, Feldman József, Grünberger S. Dávid, Freund József, Lefkovits Lipót, Weisz Dávid Mayer, Freund Ignácz Lebovics Sámuel, Fischer Israel, Berkovits Zoltán, Trebits Herman, Salamon Dezső, Lefkovits Márton, Goldberger Sámuel, Schwartz Sándor (cérnás), Bródy Israel, Drummer Sámuel, Glück Herman, Neuman Salamon, Gottlieb Zsigmond, Simon Mór, Feuer Ignácz (Bányai ut) és Heilbraun Henrik.

A hitközség ujonnan megválasztott vezetősége a közeli napokban már összeül és megbeszéli Teitelbaum Joel főrabbi szatmári beiktatásának részleteit, melynek fejleményeire legközelebbi számunkban visszatérünk.

Impozáns keretek között zajlott le a temesvári belvárosi és gyárvárosi egyesült hitközség első közgyűlése

Timişoara január 10. Az egyesített belvárosi és gyárvárosi hitközség vasárnap délután tartotta meg első ünnepélyes közgyűlését. Az emelvényen Nyiri Jenő elnök, dr. Jakobi Kálmán, dr. Polácsék Armin és dr. Weisz Arthur foglaltak helyet. A közgyűlést Nyiri Jenő hitközségi elnök nyitotta meg megleghangú beszéddel. Üdvözölte a közgyűlés résztvevőit és méltalta a két hitközség egyesülésének jelentőségét. Ezután dr. Nöbel Sándor emelkedett szólásra. Pompás beszédében rámutatott a zsidó nép mai világhelyzetére. Kifejté, hogy a zsidóság az utolsó évszázadban az asszimiláció útján igyekezett kikerülni a feléje zuduló gyűlölet tengeréből, ez azonban az antiszemitizmus újabb hullámain hozta magával. Az egyetlen út a zsidóság számára az ön-udatos népi megújulás.

Berger Arnold beszédében hálával és kegyelettel adózott dr. Vértés Adolf emlékének, aki elnöki minőségében először hirdette meg a két hitközség egyesítését. Dr. Hajdu Frigyes vitába szállt dr. Nobellel és tévesnek minősítette azt a beállítást, mintha az asszimiláció váltotta volna ki az antiszemitizmust.

Ezután a Nőegyletek nevében Polácsék Arminé, Hübsch Dávidné és dr. Roth Dezsőné, a Wizo országos elnöknője üdvözölte az elnökséget, majd Vermes Ernő, a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke emelkedett szólásra és hangsúlyozta, hogy a zsidókérdés egyedüli megoldása Palesztina felépítése. Ezután dr. Drechsler Miksa főrabbi, dr. Rosenthal Mór a gyárvárosi hitközség volt elnöke, valamint Adler István a Kadima, Kaufheil Ernő a Házamir dalárda, Márkus József a zsidóliceum és Márton Zsigmond a zsidó iparosok nevében üdvözölték az egyesült hitközséget és az új elnökséget. Az üdvözölő beszédre Nyiri Jenő elnök válaszolt lendületes beszédben.

— A tasnádi orth. izr. hitközség rendes tiszújító közgyűlésén a következők lettek megválasztva: Elnök Leiner Bernát, alelnök: Löwinger Márton, templomgondnok Fischer Vilmos, Gazdasági gondnok: Gottlieb Mór, Jótékonyági gondnok: Engel Bernát, Pénztárnok Fülöp Mihály, Ellenőr Dávid Henrik, Isksz. elnök Rosenberg Jenő, Isksz. pénztárnok Wieder Hermann. Választmány: Kálmán Dávid, Fischer József, Neuman Mihály, Képes Gyula, Paneth Géza, Löwinger Lipót, Salamon Lajos, Klein Márton, Dr. Weisz Bernát, Tóth Fülöp, Hirsch József, Weisz Armin, Reisman Lajos, Katz Armin, Grün Israel, Jónás Albert, Mandelbaum Izidor, Hirschler Lajos, Számoló bizottság Neumann Imre, Weisz Sándor, Hirsch Márton, Schwarz Géza, Izsák József.

HETI GLOSSZÁK

Az ősi megyeháza

A szemléltető ismertetéshez mindég szükséges, hogy legyen egy olyan eszmetársítás, amely még pregnansabbá teszi a példa kirívó mivoltát. Ezért kezdjük azaz, hogy a régi „békebeli” megyeháza arról volt nevezetes, hogy az összes főnkrement dzsentrik, nagy összeköttetésekkel rendelkező „kérlekalásan” társadalmi réteg képviselői ott igyekeztek elhelyezkedni, ha kicsuszolt alóluk az egzisztenciális talaj. Ezekből lett a sok fő és aljegyző, árvaszéki ülnök, kincstárnok, pohárnok, asztalnok, szolgabírók, falusi és megyeszékhelyi potentánok. Egy biztos bázis volt, amelyhez menekültek, ha nem volt más mentés. A jó öreg megyeháza volt az, amely keblére ölelte a sok félbemaradt, vagy főnkrement egzisztenciákat.

Ezt a régi patriarchalis időt juttatja eszünkbe az a tendencia, amely számos nagyobb, sőt kisebb hitközségben is lábrakapott. Amíg egyik oldalon folyton arról siránkoznak, hogy a hitközségek nem bírják el a nagy terheket, a jobb időkből maradt hivatalnoki és funkcionárius sereget, addig másoldalról felveszik a régi jó öreg megyeháza összes káros allűrjeit. Amíg például a nagyváradi hitközségben hosszú éveken át, az ellenzék, amely most ott rezideál, folyton arról írt, szónokolt és kritizált, hogy bizony ha ők uralomra kerülnek, akkor minden vonalon megkezdik a leépítést, addig most tisztán látszik, hogy egyik ember leépítésének látszata mellett, a régi megyeházi szisztémával, az összes jótorku korlesekkel, főnkrement ortodox dzsentriket, „kérlekalásan” zsidó változatában, lassankint becsempészik a tisztviselői karba. Azt vesszük észre, hogy nem építenek le, ellenben felépítenek és minden olyan ténykedést, amelyet eleddig tiszteletbeli funkcionáriusok töltöttek be, most már fizetett dzsentrik végzik el. Kerekálnak új, teljesen égbekiáltóan fölösleges állásokat. Maholnap lesznek a hitközségekben árvaszéki ülnökök, I, II. és III. jegyzők, fizetett ispánok és pohárnokok, levéltári főnökök és leltárbizottsági referensek, valamennyien rendszeren dotált állásokban. Azonkívül parcelálnak is, régi „latifundium”-okat. Azaz, egy jobban dotált tisztviselő fizetését leredukálják

és elosztják 2—3 részre. Egyelőre nem szükséges nevekket előhozakodni. Aminthogy nem akarjuk még a legszigorubb kritika hangján megírni azt, hogy a nyugalmazott főjegyző 2100 lejes nyugdíja most hirtelen 4000 lett, meg az örök lakás.

Csak folytassák így tovább, a régi megyeháza, idejétmúlt új változata, a hitközségi „megyeháza” elhelyezkedni akaró éhesei ott állanak az ajtóknál és várnak. Egyideig még türelmesen, azután majd fenyegetőzően. Követelik a kortesség jutalmát és mert „kötelessége” az orth. megyeháza dzsentrijeinek, hogy a nagy családot elhelyezze. Fel a hitközség dus emlíre, főnkrement dzsentrik korcs ivadéka, fel a megyére, hogy életfogytiglani körműpiskálásért a zsidó köz terhén élőködjenek.

Ez az új ritmus, amelyet megakarnak honosítani Oradea-n és más hitközségekben. Itt még vígan él a megyeháza ősi, a mai időkbe egyáltalán nem illő romantikája. De vigye a kánya a romantikát, csak ne kerülne annyi pénzbe a zsidó kerületnek. Csak ne kellene ezért vágatási díj fejében az aprómarhák értékének 30—70%-át leróni. A szent bürokrácia — és nem tradíció oltárán.

Ez az új „ritmus” végre megvalósította az állandóan nagy demagógiával hangoztatott programját is, hogy leviszi a gabella árakat. Tudnillik január 1-én tartott közgyűlésen *fel-emelte 1 leiel, minden szárnyas vágatási díját és 1 leiel drágította a hus kilóját is.* És még mersze van azt írni a hirdetőnyben, amelyet ez ügyben kiadott: mert nem akarja a központi iroda által igényelt 50 banis gabellapótdíjat a közönségre háritani, azért — 1 leiel emelte az aprómarha vágatási díját és a hus gabelláját. Ezért kellett tehát újabb 250—300.000 lei közterhet a hitközség tagjaira átháritani. Így néz ki az ő becsületes hitközségi vezetésük. És ez az igazi formájuk...

Jakob Wassermann halála

Jakob Wassermann a híres zsidó regényíró 61 éves korában meghalt. A hódolat, mely vele szemben elől minden intellektuelt, nem zárja ki azt, hogy kritikát mondjunk zsidó művtőléről. Nem kellene érinteni ezt a kérdést, ha műveiben nem foglal el centrális pozíciót, ha maga nem küzdött volna a két pólus között, önmagával szemben mint zsidó és mint német. Amidőn Wassermann a zsidó literátust

festette, ősiségétől, vérének titkától elszakadtan rajzolta, mint kozmopolitát. Wassermann elismeri a zsidóság mulját, de nem ismeri el a zsidó népi jövőt. Ideálja volt, főképpen régebben, a németségbe felszívódní. Sokáig nem látta, vagy nem akarta látni, hogy a zsidó népi jövőt hirdető hit és munka teljesen összeegyeztethető a német kultúrához való ragaszkodással. A németség nem akarta és nem tudta megérteni Wassermann, sem lelkében sem műveiben. Pedig Wassermann egész életén keresztül németnek hirdette magát. Bár életének lelki és élettrajzi leírásában, a „Mein Weg als Deutsche und Jude” c. könyvében, már tisztára kivehelő az a nagy összeomlás, amely lelkében végbement, a németség nagy zsidógyűlöletét érezvén. Élete végéféle már teljesen revidiálta korábbi álláspontját és nála is konstatalható lett, az az eltávolodás, amely az asszimilatörikus felfogástól minden gondolkodó német zsidót elöltözt. Rájött arra, hogy lehet német akkor is, ha nem igyekszik olyan népközösségbe felolvadni, amely nem akarja őt és valamennyi hívét, ennek a gondolatnak — megemészteni.

Wassermann élete végén eljutott a népi-öntudathoz és már azt is hangoztatta, hogy jó, ha van egy hely, ahova szükség esetén — mint nép — „haza” mehet és „otthont” talál.

Zsidó sorstragédia

Ha nem volna a zsidó történelem tulzsfolt százezernyi zsidó mártírtól, akkor Josef Zippe tragikus sorsa az első oldalunkon kellene álljon. Josef Zippe 29 éves korában halt meg Breslauban, de mögötte egy izgalmas és szerencsétlenségekben igen gazdag élet áll. Zippe 13 és fél éves volt, amikor Konstantinápolyban, mely születési helye volt, beállt a német hadseregbe mint hadiönkéntes. Ő volt a német hadsereg legfiatalabb hadiönkéntese. Mint kitűnő nyelvalentum, nagyszerű tolmácsi szolgálatot végzett a német hadsereg érdekében. Majd a fronton elveszítette mindkét lábát. Csak botokkal és tolószékben tudott mozogni, de ez nem akadályozta meg abban, hogy a háboru után ne folytassa tanulmányait Németországban. Százszázalékos hadirokkant volt, vaskeresztje volt és magas török kitüntelése. Aranyműves mester lett és ipariskolai tanár lett Breslauban. Kitűnő rajzoló volt és mindenki tisztelte és becsülte. Amíg nem jött

A felhőoszlop

Kabbalista legenda

Ó-Egyiptomban, a Nilus partján egy magányos kis házban töltötte éjjelét és napjait Rabbi Jichak Lurja és testének sanyargatása közben várta az istenség megnyilvánulását. Mikor már feltárult előtte a Zohar titkos betűinek és számainak értelme, egy éjjel megjelent előtte Eliahu proféta és így szólt hozzá: Jichak, légy bátor és erős a parancsolatok teljesítésében! És én megígérem neked, hogy a Ruach Hakodes-sel, szent és ragyogó lélekkel fogsz eltelni... Nem marad előtled titok feltáratlanul s nevedet ismerni fogják az egész világon...

A kabbalista felébredt és elgondolkodott az álom jelentőségén. Leborult az éjszaka s a jelentés megint leszállott. Eliahu proféta most ezt kérdezte tőle:

— Mit keressz ebben a tisztálan idegen országban, Jichak? Tudd meg, hogy életed fája nem nyulik hosszúra, napjaid meg vannak számlálva... Vonulj el a Szentföldre és telepedjél le Szafed városában! Hívd magadhoz Damaszkuszból Chaim Vital-t, neveld utódoddá; kiválasztott férfiú ő, lelkében Rabbi Akiba szelleme honol, neki add át tudósításodat, mert csak azért jöttél erre a világra, hogy őt tanítsd!...

Másnap raggel rabbi Jichak utra kelt néhány ifju kíséretében. Szafedben ekkor már nagy kabbalista gyülekezet volt; rabbi Josef Karo és rabbi Mose Cordovero voltak a mesterek. Mikor rabbi Jichak Szafedbe ért, valami különös, érthetetlen dolog történt vele. Mintha szél söpört volna át a fején, egyszerre csak azt vette észre, hogy álmatlan éjszakájának minden gyümölcse megromlott, bűjtlet,

sanyargatással szerzett tudása szétfoszlott. Mélységes bánst szállta meg szívét s mikor végre elaludt, egy ismeretlen férfit látott álmában. Az idegen csöndesen ágya mellé telepedett és megszólította:

— Miért alszol, Jichak? Ébredj föl és imádkozzál az Urhoz! Itt őseid földjén, tisztább, üdítőbb a levegő, a tudás, amelyet idegenből hoztál magaddal, itt mit sem ér. Új életet kell kezdened. Szolgáld Istenedet, de ne a régi módon s majd meglátod, hogy nemcsak egykori tudományodat szerzed vissza, hanem olyan erőre teszel szert, amelyhez fogható nincs az egész világon!...

Mikor rabbi Jichak felébredt, erősnek, frissnek, megújulnak érezte magát. A „Ruach Hakodes” töltötte el s most már megértette a fák, virágok, állatok nyelvét, az angyalok dalát. Egy pusztá pillantásból meglátta, bárkivel beszélt is, milyen lélek lakozik az illetőben: vándorol-e a lélek, hányadizben, mi a földi hivatala, mit kell még megtennie az utolsó ut előtti?... Asztala körül a balzsam édes illata szállongott s mint Eliahu profétánál, az ő asztala körül sem szállongtak a legyek. Hallotta az Ég szavát s Jomkippurkor, mikor a Mennyei Törvény megpecsételi az emberek sorsát, abban az órában, amikor a Nap nyugovóra tért s az éjszaka árnyai leszállottak, hallotta az ítéletet, amely minden ember végétét megpecsételte a Magasságokban...

Ebben az időben történt, hogy rabbi Mose Cordovero nehéz, kinos harcba kezdett a rossz és kártékony démonokkal, akiken nem foghatott ki, mert nem engedték meg, hogy a rabbi leírassa a Sem-et s így ki kellett mondani a Szentséges Nevet, hogy ellenségeit megsemmisítse. Célját elérte hát a rabbi, de a Mennyekben megnehezítették rá emiatt s elhatá-

rozták, hogy elszólják földi pályájáról. Rabb Mose megbetegedett, összegyűjtötte tanítványait és megáldotta őket. Az ifjak sirva, jajveszékelve kérdezték:

— Urunk, mesterünk! Mondd, ki lesz a tanítónk, ha itt hagysz bennünket?

— Egy nagy ember él köztünk — felelt szakadozott hangon rabbi Mose — egy férfiú, aki csak halálom után fogja szemetek előtt a kabbala fátyolát föllebbenteni... Féljétek és tiszteljétek!... Rabbi Simon ben Jochaj lelkének szikrája parázslék benne... Ne higyjétek, hogy ellenfelem... Nem!... Egy a pásztorunk, egy a forrásunk s ha a bus vizek erei az én életemben elszikkadtak is, ő majd megnyitja őket újra.

— S ki ő, hogy hívják?

— Nem mondhatom meg a nevét. De egy dologról megismerhetitek — ezer közül is. Aki koporsóm előtt felhőoszlopot lát felszállni: az lesz a tanítótok...

Ez volt az utolsó szava rabbi Mosenek. Halálát sirva siratta egész Szafed s a község apraja-nagyja elkísérte utolsó útjára. Jichak is a gyászolók közé vegyülve kísérte a koporsót. Mikor a temetőbe értek, az öregek az elhunyt híres papok sorába akarták temetni a rabbit. Ekkor rabbi Jichak kilépett a sorból és végigjártatva szemét a messzeségen megszólalt:

— Megálljatok! Ez a hely nem méltó rabbi Mosehez. Én tudom. Ez a felhőoszlop, amely végigborult a koporsó előtt, — nézzétek csak: ott telepedett le!

S kinyújtott karral mutatott a temető egy másik helyére. Halvány arcán tüzes fény fűtött végig, rabbi Mose tanítványai pedig lelkesen tolongtak körülötte.

— Ő a mi mesterünk! Áldott legyen az Ur neve!...

a náci uralom. Ők sem merték egyszerűen kidobni állásából. De elkésztették életét. Tanítványaival kérvényt irattak a porosz belügyminiszterhez, amelyben tiltakoznak az ellen, hogy egy zsidó tanítsa őket. Az utolsó zsidó tanár volt az egész porosz tanügyi területen. Egy inspektor leutazott Breslauba, ahol elintézte, hogy heti négy órán át tanítson, mert mégsem akarták láb nélkül, egyszerűen az uccára dobni.

De Zippe, „figyelmes” ember volt. Operációnak vetette alá magát újból, mert csonka lábán még kellett valamit vágni. És elvázelt. Talán akarattal, talán nem... de eltávozott az utolsó zsidó a német tanári korból. Előbb mindkét lábát adta oda, 13 és fél éves korában, a „házáért”, azután elment ő is. Ugy érezte, elég volt ezen a földön a csalódásokból. Elég volt.

Rablógyilkos rabbijelölt és az Erdélyi Lapok

Nem tagadja senki sem, sőt igenlőleg bólint arra, ha azt mondjuk és állítjuk, hogy feszült atmoszférában élünk. Minden idegünk pattanásig feszült, nemcsak ill, hanem az egész világon. És nemcsak nekünk, hajszolt zsidóknak, hanem minden embernek. De akármennyire fáradtak és rezignáltak vagyunk, mégsem tudunk közönyösen elsiklani olyan jelenségek felett, amelyek itt Erdélyben még keserűbbé igyekeznek tenni szájunk ízét. Erről gondoskodik az „Erdélyi Lapok”, amely nem tagadja

meg klerikális mivoltát még akkor sem, amikor egy kis békességre és nyugalomra áhítozik minden egyes békéshajlandósága halandó. A napokban a lap plakátjain a következő cím kiabált: „Rablógyilkos rabbijelölt.” Milyen kár is egymásmellé állítani a két szót, a háborzongató „rablógyilkos”-t, a rabbijelölt mellé. A cikkben pedig azt írja meg, hogy egy facér kereskedősegéd csak kiadta magát rabbijelöltnek és a többi. De bombának ez is jó. Már mint az Erdélyi Lapok szerény kis bombájának, a zsidóság ellen. Amin hogy jellemző ez is, amikor az egyik cikkben azt írja a „hivatalos” lap, hogy Budapesten azért nem adták elő egy Fényes Szabolcs magyar dzsentri gyerekek az operettjét, mert amikor megtudták, hogy keresztény, akkor sem a színházi ügynökségek, sem a színházak nem voltak hajlandók elősegíteni karrierjében. Ebből természetesen a naiv lapolvasó azt hiszi, hogy a pesti színházak zsidó „mafia” kezén vannak, amelyek nem hajlandók csak zsidót beengedni a magyar szerzők közé. Könnyen kitapintható ennek az állításnak abszurd mivolta, de a „maszlagolás” a legfontosabb. Az Erdélyi Lapok programja ez. Amikor csupa aggodalom vagyunk és a sivár jövőtől félünk akkor új, igaztalan izgalmaikkal igyekeznek fűteni a viharos atmoszférát. Ez nem szabadna célja legyen egy magyarnyelvű, még keresztény lapnak sem. Ha a müncheni Faulhaber biboros tudna olvasni magyarul, elküldenék neki, hogy lássa, nemcsak Hitlerék tudnak igazni, gyűlölni — hanem az Erdélyi Lapok is.

tek fel mézes mázos szavaiknak. Az öreg níciai örökségét sajátították ki.

Kövessetek el mindent, hogy gyermekeket visszatérítsétek eme beteges örületből. Szeretettel és felvilágosítással kíséreljétek meg, ne sajnáljatok sem költséget sem fáradságot, hogy céljaitokat elérjétek, hisz legdrágább kincsetekről van szó, gyermekeitekéről. Gondoljatok arra, hogy mit nem áldoznátok ha testibetegség gyógykezeléséről lenne szó. Ezek a gyermekek még betegesebbek lelkileg és szellemileg. Gyógykezelésüket tehát... De ha látjátok, hogy a kór már annyira előrehaladott, hogy nincs mentés számukra, szakítsátok ki szívetekből és kergessétek ki házatokból mint a veszett kutyát, megveszedelmesebbek ők a felbőszült állatnál.

Zsidó szülők! ismerjétek meg gyermekeiteket!

Újabb szenzációs részletek az Arlosoroffné ellen emelt vádakkal kapcsolatban

A politikai gyilkosság egyre erősebb kompromittálja a Hisztádruthot

(Jeruzsálemi tudósítónktól.) Az Arlosoroff elleni merénylet ügyében az egyesült zsidó angol arab vizsgálóbizottság sokszor félrefogott és még ma is a sötétben tapogatózik. Politikai nyomokon indultak el, mert a cionista szervezet mai vezetői örök időkre kompromittálni akarták a revizionistákat. Egy tel-avivi „Reichstag” gyűjtőgyűlési ügyet akartak kreálni az ügyből és csak az igazságnak kellett a háttérben mozgatni az erőket, hogy ez ne sikerüljön.

A nyomozás holpontra jutott és az igazság kiderítéséhez hozzájárult Horace Samuel angol ügyvéd fellépése, aki a védelmet elvállalta. Ez a kiváló zsidó kriminalista egyenesen Londonból jött az ügy alapos kivizsgálására. Horace évekig működött mint bíró Jeruzsálemben.

Szavahihető tanuk légiója bizonyítja, hogy a három revizionista, élükön Achi Méirrel, alibit tudtak bizonyítani. Achi Méir épen előadást tartott Jeruzsálemben Rosenblatt Kfarsában tartózkodott. Stavsky pedig szintén Jeruzsálemben töltötte az ominózus éjszakát. Ellenben Horace Samuel védőügyvéd elkérette Arlosoroff revolverét, amelyet négy nappal a gyilkosság után Mose Sertok, aki ma Arlosoroff helyét tölti be a Hisztádrut megbízásából, az Executívében megszerzett magának. És a kiváló angol-zsidó kriminalista ügyvéd kimutatta, hogy a meggyilkoltban talált golyó beleillik az ő revolverébe. Innen került ki azután az a gyanu, hogy Arlosoroffné is meg lehet gyanúsítani a gyilkosság elkövetésével. Az ügyész tiltakozott a bizonyítás ellen a vizsgálóbíró viszont a további ez irányú nyomozást is elrendelte. Közben a védelem azt is igazolta, hogy az özvegy, még öt emberre mutatót rá, hogy őket véli a gyilkosoknak, egyszóval vallomása ingadozó.

Rendkívül érdekes és a galuti zsidóságot okvellenül érdekelni fogja, hogy miképpen folyt le Mose Sertok kihallgatása. Ez a lelkes Hisztádrulista nem akart úgy megesküdni vallomására, amint itt szokásos.

Tekintettel arra, hogy Sertok, saját bevallása szerint, nem hisz Istenben, nem akart az Istenre megesküdni, hanem levette kalapját, holott itt kalapban szoktak esküdni és — becsületére esküdött.

Itt tartunk tehát. Sertok, mint az Executive tagja, feltétlenül respektálni tartozik a zsidóság lételes törvényeit és az egész világ tradícióhű zsidóságának tiltakoznia kellene az ellen, hogy ilyen emberek kezébe legyen letéve az újjáépítés nagy műve.

Érdekes és örömmel lapaszalható, hogy Tel-Aviv városa, dacára annak, hogy lakossága vegyesen vallásos és vallástalan, a leghatározottabban elítéli az ilyen vezéreket és a Hisztádrut uralmát minden vonalon támadja és ellenzi.

Az Arlosoroff gyilkosság tehát még mindig forrongásban tartja a lelkeket és nem tudni, hogy ez a szomorú ügy, hova fajulhat. Az bizonyos, hogy politikai tőkét nem tudtak végérvényesen kovácsolni belőle, csak meg kellene már végre találni az igazi gyilkosokat.

Ismerjük meg gyermekeinket

Irta: Ben Chaje.

A vallású zsidóság nagy táborában még ma is vannak nagy számban olyanok, akiknek gyermekei már rég a „baloldal” elszánt táborához tartoznak, aktív működést fejtenek ki a boldogító eszme diadalra vitele érdekében, de a munkától meggörnyedt, a gondoktól koravén szülő verejtékes munkájából élőködnék. A féltelt kincs, a zsidógyermek, a párt tribünjén véres szölamokban ostorozza a polgári társadalmat, a profitot hajhászó zsidót, szülő, testvér rokon iránti érzését már rég kiülte belőle a pártfegyelem — a cigány proletár, a kínai kuli, a hindu pária, közelebb áll lelkéhez mint vérbeli hozzátartozója. De ruhája, mely bűnös testét takarja, a táplálék, mely romlott vérét fűti és beteg agyát működésben tartja, a lenézett és megvetett szülőnek keservos küzdelméből származik. A „felvilágosodott” a minden lelki gátlásoktól felszabadított „drága csemete” olykor már nem is néz munka után. Amugy is sok a munkanélküliek száma, legyen eggyel több... leg alább hamarabb összedől ez a bűnös, korhadó társadalom... így mondogatja magában, közben hagyja, hogy dolgozzon „az öreg” pedig politikál és a világ megváltásán fáradozik, tiltott könyveket olvas, mely lelkét még jobban eldurvítja, mely jó érzésének legutolsó cseppjét is kiöli, tiltott gyűlésen jelenik meg és kigunyolja az ő sötét gondolkodásu atyját, aki a szombatot nem akarja megszegni, aki féltve örökdi a rituálék fölött, aki naponta felölti talisz és tefilinjét, hogy fohászokdjék az Ég Urához Övéi jólétéért... Kacagja anyjának intó szavait, ki a tiszta erkölcs magasfosságát méltatja és bünnel piszkolt testén beszennyezi a legszentebbet... de mindez a családfő alimentálása mellett. Őéreztes, ha érdeklődnek belső ügye iránt, de ha zug és szeretetet szinlelő, ha a magasánára kicsalni szándékszik valamit.

Ha valaki feltárná a szülő előtt a való helyzetet, akkor tiltakozna ellene... az én gyermekem? Leh etetlen! Igaz, modern, előrehaladott, de... semmi esetre sem képes erre vagy arra. Nem choszed de... és itt elakad a szava, mert tudata alatt megszólal a hang, a kétely a bizonytalanság hangja. Még hilk, még szava i értelmetlenek, de halása már megérezkedt eti testét... mert érzi, hogy valami nincs rendjén. Nem ismeri saját gyermekét. Pedig ha tudná szegény apa, hogy a párban az ő drága magzata feszli meg a zsidó apa torzképét, műveletlen, sőtét

lelkü, korlátolt és uralomra vágyó Kropotkin alakja... De a zsidó apák, a zsidó anyák tovább dolgoznak és kényelemből vagy bűnös nemtörődömségből megbékülnek a gondolattal, hogy az ő gyermekük a modern kor jegyese.

Valóban a zsidó szülő nem ismeri gyermekét és nem is tudja mi az a baloldal.

Zsidó apák és zsidó anyák, kebletekben melengetitek a kigyót, mely élelőllő fullánkjait belétek ereszté, nektek, akik asztalotok mellett meglürittek ezeket a lelkiileg és testileg romlott kölyköket, nektek akarom megmagyarázni, a ti értelemeteknek megfelelően, hogy mi az a baloldal.

Az öreg föníciai három bölcs tanácsot hagyott örökségül gyermekeinek: így meséli a midras.

Elértem gyermekeim az életnek azt a korát, amidőn számolnom kell az örök távozás-sal, jó atyátok voltam, javalokat akarom, dolgoztam boldogulásotok érdekében. Hallgassátok meg tehát azokat a bölcsességeket, melyeket életem tapasztalataiból mint megcáfolatlan igazságot leszürttem. Hallottátok, hogy az Egy Istent hívő Ábrahám ivadékainak szent könyveiben meg van írva: *Ne lopj! Ne higyjétek neki. Üres agyém a magántulajdon. Édes az a gyümölcs, melyet másnak az iz-zadságos munkája termelt. Lopjátok, sajátítsátok el mindent ami a másé. Mondjátok, hogy minden közös és ha hatalomra kerültök, lopjátok el felebarátotok szabadságát, lelkivágyait, hitét, meggyőződését, fosságát meg egyéni szabadságától, törjétek meg akaratát, hajtsátok a közösség jármába, zülesszétek le, legyen állat az állatok sorába... *Ne paráználkodj* szól imperatívan az ő szent bibliájuk. Ne hallgassatok reá. Élvezzétek ki az élet gyönyöreit. Mértékletesség, önmegtartóztatás a hülyéknek az ételvel. Tiltalom csak azért van, hogy fokozza az ernyedé vágyakat és izzó testeteket hűsítétek le szabadon, mint a pusz-ták vadja... *Ne hazudj* kiált a héberék ká-téja. Kacagjátok ki gyermekeim. Soha, de soha se mondjátok igazat, hisz a hazugság az a bűvszó, mely minden bajon tulsegit. A hazugság az a sűrű fátyol, amelyen ellenfeled és barátod szemé át nem hatol. Hazudj gyermekem, atyádnak, anyádnak, feleségednek és gyermekeidnek és akkor üdvözülni fogsz e földön...*

Ez a Ti gyermekeitek baloldali felfogása. Zsidók apák, zsidó anyák, ha halljátok, hogy gyermekeitek baloldalra tolódik, ne ülje-

HIREK

„Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5694

Péntek: Tebeth 25, január 12.

Szombat: Tebeth 26, január 13.

Heti szidra: ו'א

Heti háftóra: כ"ה השמים כסא'

Roschodes bents. מ'כר'ן החדש

Szombat kezdete:

Üzlet bezárás 4.38

gyertyagyújtás 4.41

Istentisztelet kezdete 4.45

Szombat befejezése 5.48

Roschodes: ש'בט Szerdán, január 17-én

Felhívjuk előfizetőinket, különösen azokat, kiket inkasszánsainknak nem áll módjában felkeresni, hogy hátralékos előfizetéseiket számunkra haladéktalanul beküldeni sziveskedjenek. Külföldi előfizetőink nemzetközi postautalványon küldhetik be hátralékaikat. — Kérjük olvasóinkat, hogy nehéz munkánkban támogassanak bennünket, hogy lapunk továbbra is teljesithesse hivatását és hogy akadálytalanul küldhessük a jövőben is címükre lapunkat. A „NÉPÜNK” kiadóhivatala.

— 130.000 személynek vizsgálják felül az állampolgárságát Németországban Berlin. A német birodalmi belügyminiszterium rendelete értelmében felülvizsgálják a német állampolgárok polgárjogait és hozzávetőleges számítás szerint mintegy 130.000 személynek és családjának válik ezzel kétségessé német állampolgársága.

— Nyomorognak a német-zsidó menekültek Franciaországban. A „Manchester Guardian” Charles R. Buxton, ismert nevezett szociológus tollából megdöbbentő adatokat közöl a németországi zsidó menekültek franciaországi viszonyairól. E szerint jelenleg 30.000 zsidó menekült él francia földön, akik közül csak igen kevesen kaptak Párisban és a vidéken munkát. Nagy részük rokonaik és jóbarátaik támogatására szorul, de körülbelül 10 000-re tehető azoknak száma, akik közjótékonyaságra vannak utalva. Sajnos azonban csak 5.000-en részesülnek nyilvános segélyben, míg a többiek a legnagyobb nyomorban élnek. A cikkíró ugyan megállapítja, hogy a francia kormány jóakarattal kezeli a német menekülteket, de ennek dacára a felhozott eszközök nem elegendők az emigránsok között pusztító rendkívül nagy nyomor likvidálására — Buxton felhívást intéz az angol zsidósághoz, minthogy az emigráns invázió elkerülte mindaddig Angliát, hogy a legnagyobb erőfeszítések árán is hozzák fel a szükséges pénzösszeget, a Franciaországban élő emigráns zsidóság segélyezésére, hogy megóvják őket a teljes lezüléstől.

— Elégett egy széfertóra. A Teresva melletti V. Kriva zsidó hitközséget súlyos szerencsétlenség érte az elmúlt héten. Péntek este az ünnepi ima után mindenki elhagyta már a templomot, anélkül, hogy az égő gyertyákat kioltották volna. E vigyázatlanság következtében az Oren-Hakodesch lángra kapott az égő gyertyáktól és a benne lévő egyetlen Széfertóra a tűz martaléka lett. A tűz lángjeit egy fiatal gyermek vette észre és noha felhívta az egész hitközséget, a Tóratekeresket nem sikerült megmenteni a pusztulástól. A tűz lokalizálása után a vizsgálat megállapította, hogy mindössze csak 2 Parschoth (Breschith és Vaikra) estek a tűz áldozatává. Csodálatosképpen az Oren-Hakodesch csak igen kevésbé rongálódott meg. Az elégett Tóratekeresket a legközelebbi hétfőn nagy gyász-ünnepség közepette a tarasvai főrabbi hespedje mellett temették el. — Nem érdektelen megjegyezni, hogy a krivai hitközség mintegy 15 évvel ezelőtt ugyanilyen okok miatt földig elégett. (I. B. T.)

— Transjordánia megnyitja kapuit a zsidó bevándorlás előtt. Hirt adtunk már arról, hogy a transjordániai parlament leszavazta azt a törvényjavaslatot, melynek értelmében zsidók nem vásárolhatnak földet Transjordániában. A legújabb híradások most arról számolnak be, hogy Transjordánia egyik legelőkelőbb és legnagyobb törzsének vezetője, Mátka Pache, felhívással fordult a zsidósághoz, amelyben bevándorlásra szólítja fel őket. Az emir egymaga 200.000 dunam termőföld felett rendelkezik. Felhívásában arra utal, hogy a transjordániai nép, rendkívül vendégszerető és tárt karokkal várják a zsidó bevándorlást is, amely számukra csak előnyöket biztosíthat. A felhívás nagy feltűnést keltett egész Palesztinában is, mert köztudomású, hogy Mátka Pache, egyik legkomolyabb tényezője a transjordániai politikai életnek és szavának döntő súlya van. Emellett méltó, hogy maga a mufti is hozzákezdett a földvásárlásokhoz és rendkívül olcsó áron vásárolja össze a földeket a törpebirtokosoktól, természetesen nem azért, hogy magának megtartsa, hanem, hogy csengő drága aranyért tovább adja majd a zsidóknak.

— Bombát dobtak két zsidó áruházra Posen-ben. Posen. A poseni tartományban a zsidók elleni izgatás és a bojkott-propaganda az elmúlt héten súlyos excessusokban robbant ki. Nemzetiszocialista ifjak Posenben bombát dobtak két zsidó áruházra, amelyek szerencsére nem voltak katasztrofális eredményei. A robbanás során egy kereskedő és vevő szenvedett súlyos sérüléseket. A rendőrség nagy apparátussal indította meg a nyomozást és már több letartóztatást foganatosított.

— A Hisztádruth vörös lobogó alatt akarta chanuka alkalmával a telawivi zsidó iskolás gyermekeket felvonultatni. TelAwiban az idén elmaradtak az összes iskolák gyermekeinek chanukai felvonulása. Ez évben Dizengoff telawivi polgármester beállította azokat és pedig azért, mert a Hisztádruth, amely nem volt eddig megelégedve a cionista iskolákkal, tul vallásos voltak miatt, új iskolákat állított föl. Ezen iskolák vezetőitől a Hisztádruth Szuchnot azt kívánta, hogy gyermekeik vörös lobogóval vonuljanak fel. Ez ellen azonban Telaviv városi tanács ülésén Dávid Pinkasz a Mizrachi bank igazgatója erőlyesen állást foglalt és támadta a Hisztádruthot, hogy a Tóra helyett — Marxtól akarják tanítani az iskolákban és ez volt a céljuk a külön iskolák felállításával is. Beszédében talpraesett és konkrét formában mutatott rá konkrétumokkal, hogy inkább szüntessék be a rendes évi iskolai felvonulást, mivel a vörös lobogó alatt felvonuló iskolás gyermekek bajt okozhatnak és ártatlan gyermekek vére eshet áldozatul a zsidó Hisztádruth machinációinak. Dizengoff támogatta a felszólalást és nagy szótöbbséggel elfogadták azon javaslatot, hogy az ez évi, máskor oly szépen sikerült, zsidó chanukai felvonulás elmaradjon.

A Mizrachi és az Aguda tárgyalásai. Varsóból jelentik: A Mizrachi világszervezet részéről fontos tárgyalások folynak Rav Fischmann vezetésével mellett, a varsói Aguda vezetőségével. Mindkét világszervezet vezetői komoly mérlegelés tárgyává teszik, hogy hogyan tudnák a világ zsidóságának vallásos részét egy táborba tömöríteni és mindkét részről, de pártonkívül állók részéről is, mindent elkövetnek a megállapodás sikere érdekében. Már tárgyalnak is egy Jeruzsálemben összehívandó ortodox zsidó világtalálkozó érdekében. A kongresszus főcélja az volna, hogy megteremtse a világ vallásos zsidóságának egységfrontját a palesztinai vallásos építés érdekében. A palesztinai lapok is hasábos cikkekben üdvözik az együttműködést, csak a Hisztádruth lapja, a „Dvar”, kezeli tartózkodással a megállapodás lehetőségét, mivel az egyidejűleg a Hisztádruth megsemmisülését is jelentené.

— Nyolc havi fogházra ítélték egy lengyel antiszemita. Varsó. — A varsói bíróság a közelmúlt napokban vonta fel a bíróságra Wojczyk Grabicki antiszemita diákok, aki több társával együtt a zsidó üzletek ablakait bezúzta. Az ítélet jogerős. A lengyel kormány egyébként rendeletileg utasította a hatóságokat, hogy minden jobboldali kiengesztelést példásan büntessenek meg.

— „Január 1. óta zsidómentes a német sajtó”. Ezzel a jelszóval köszöntik a német lapok a január 1-én életbelépett új sajtótörvényt, amelynek értelmében ettől az időponttól fogva csak az lehet német újságíró, aki a sajtó illetékes felügyeleti kamarájába fel van véve. Nem árja származásu személyek csak az esetben lehetnek tagjai az újságíró kamarának, amennyiben a világháború alatt a fronton küzdöttek, vagy akiknek apjuk vagy gyermekük a háboruban elesett. Egyébként zsidók, illetve nem árják csak zsidó lapoknál működhetnek.

— Német kinövésék Tel-Avivban. Tel-avivi lapok panaszkodnak, hogy körülbelül 3000 főnyi német bevándorló egészen németnyelvű jelleget akar adni a városnak. Nagyon hangosak, mindent lekritizálnak, sőt kényszerítik a kereskedőket, hogy németül szolgálják ki őket. Ortodox lapok pedig még furcsább dolgot jelentenek. A Németországból kiűzött szélső neológok be akarnak rendezni orgonás és vegyes énekkaru Istentiszteletet. Sőt az egyik lapudósító beszélt egy fiatal leánnyal, aki egy berlini reformtemplomban (ahol tudvalevőleg a főima vasárnapon van) énekesnő volt és elmondta a hirlapíróknak, hogy azt hiszi, nemsokára folytathatja tevékenységét Tel Avivban; mindenesetre különös neki, hogy itt a vasárnapot átítették — szombatra.

— Felgyújtották és megrongálták a jasi-i zsinagogát. Jasi. — Eddig még ismeretlen tettesek éjnek idején felgyújtották a jasi-i „Kantarschi” zsinagogát, miután a belső berendezést teljesen összerombolták. A kirendelt tűzoltók képtelenek voltak a tüzet eloltani, mivel a tettesek a zsinagoga falait petróleummal kenték be. A Tóratekeresken kívül, amelyekben csodálatosképpen nem esett kár, minden elpusztult. A rendőrség ugyan azonnal megindította a nyomozást, de eddig a vizsgálat nem vezetett eredményre.

— Venizelos ugródeszkának használja az antiszemitizmust. Szaloniki. — Venizelos, volt görög miniszterelnök, a görög ellenzéki block vezére, beszélgetést folytatott egy szalonikii előkelő zsidó lap főszerkesztőjével, aki előlt kijelentette, hogy mélyen fájjalja, hogy pártjának a zsidósággal szemben való viszonya, az utóbbi időben rosszabbodott. Amidőn Venizelos figyelmét felhívták arra, hogy különösen a szalonikii pártja folytat agresszív antiszemita politikát, úgy nyilatkozott, hogy maga részéről ellitéli a zsidóellenes excessusokat, kijelentette azonban, hogy pártjának szabadkezelt adott a választások során, a politikai taktika megválasztásának tekintetében, ezért tehát ítéletét fenn kell tartania. Jellemző azonban Venizelos kétszínű politikájára, hogy egy volt zsidó képviselő nyílt levelére, amelyben kategorikusan felszólította, hogy válaszoljon arra a kérdésre, hogy helyes-e az antiszemitizmust, vagy nem? — egyáltalán nem válaszolt.

— A kubai zsidóság segélykiáltása. Havana. A havanai zsidó hitközség vezetősége memorandummal fordult a washingtoni lengyel követséghez, amelyben kéri, hogy a lengyel kormány a kubai zavargásokra és az állandóan megismétlődő zsidóellenes excessusokra való tekintettel védje meg a kubai zsidóságot, akik többnyire lengyel állampolgárok. A lengyel követség még nem adott választ a a kubai zsidóság memorandumára.

— A magyar nyilaskeresztesek antiszemita kilengései. Budapest. — Zalaegerszegen és Zalalövőn az elmúlt héten a nyilaskeresztes antiszemita csoportok éles zsidóellenes demonstrációkat rendeztek. Számos zsidó ház ablakait bezúzták és több büzbombát dobtak el. A nyilaskeresztes hulgának behatoltak a vendéglőkbe, mindenütt verkedéseket provokáltak, majd midőn a büzbomba hatása a tetőfokra hágott, elmenekültek. A rendőrség eddig 10 letartóztatást foganatosított.

— Sokolow tárgyalásai a lengyel Mizrachi vezetőivel. Varsó. — A lengyel zsidó sajtó arról számol be, hogy Sokolow lengyelországi tartózkodása során megkereste a Mizrachi vezetőit is és tárgyalásai során arra kérte őket, hogy ellenzéki magatartásukat enyhítsék a jelenlegi executívával szemben, melynek ellenében ő is különböző concessiókat helyezett kilátásba. Amiat értesülünk a Mizrachi vezetői ezután is csak arra az álláspontra helyezkedtek, hogy ezzel az executívával semmi szín alatt nem működnek együtt és követelik az Actions Comité elsőbbi összehívását egy új executive megválasztása céljából, amely biztosítani fogja a Mizrachi összes vallásos követeléseit.

— 700 lengyelországi zsidó hitközség tiltakozott a palesztinai bevándorlás korlátozása miatt. Varsó. A varsói zsidó hitközség elöljárósága egyik legutóbbi ülésén tiltakozott a palesztinai bevándorlás korlátozása, valamint a turistaüldözések ellen és felszólította Lengyelország 700 zsidó hitközségét, hogy csatlakozzon a tiltakozáshoz. A hitközségek az egész országba egyenesen járultak hozzá a tiltakozáshoz, amelyet most átnyújtanak az angol kormánynak és a Népszövetségnek.

— **Goebbels felesége és Arlosoroff.** A varsói Hayat című újság írja a következőket: Egy német vásáron, egy Magda nevű keresztény leány barátságát kötött egy zsidó fiatalemberrel. Magda hosszú ideig egy zsidó házban nevelkedett és ezért is nagy szimpátiát érzett a fiatalember iránt. Nagy szerelem fejlődött ki közöttük, azonban a Magda apja erőszakosan vetett véget a barátságának. Ma, Magda felesége Goebbels német propaganda miniszternek, míg a zsidó fiatalember nem volt más, mint a Palesztinában meggyilkolt Arlosoroff.

— **Korlátozzák a külföldi zsidók Németországban való tartózkodását.** Számos Németországban élő külföldi zsidó, akik eddig korlátlan idejű tartózkodási engedéllyel rendelkeztek, meghívást kaptak a központi rendőrségtől, ahol visszavonták tőlük az eddigi engedélyt és újakkal cserélték ki, amelyek 3, legfeljebb hat havi időtartamra vannak kiállítva. Sok külföldi zsidó, akik már hosszú évek óta Németországban laknak és tőkéjüket is itteni vállalkozásokba investálták, az új rendelkezés folytán súlyos helyzetbe kerültek. Legtöbbjük ugyanis üzletember, vagy háztulajdonos, akik a megadott rövid terminuson belül képtelenek likvidálni vagyonukat és amennyiben nem hosszabbítják meg tartózkodási engedélyüket, az egyet jelent teljes gazdasági összeomlásukkal. A német hatóságnak azonban nyilván épen ez a céljuk.

— **Megjelent a palesztinai kormány „Kék könyve”-e.** Jeruzsálem. — A palesztinai kormány a napokban adta ki az ugynevezett „Kék könyv”-ét, amely 441 oldal terjedelmű és Palesztina fejlődésével foglalkozik. A könyv mindössze az 1932-es év adatait tartalmazza és így természetesen, hogy ma már a fejlődés rég túl haladta azon számadatokat, amelyeket magában foglal. A kormány jelentése szerint 1932 júniusában az összlakosság száma 1.052.872 volt. Míg a zsidó lakosság egy évi (1931-től) szaporulását 6187-re teszi.

E menorák
Z gyertyatartók,
ü serlegek,
S evőeszközök,
T templomi kegy-
szerek,

bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban.

Gyártása és eladása:

„Tacamul”

ezüstáru gyárban
CLUJ, Strada Gen. Neculcea No. 6.

Kérjük mindenütt az

„ALBA-IULIA”

antiszeptikus pipere szappant

Kézműsáshoz használjuk az olcsó és kiváló minőségű

„URSUS” szappant

Gyártja:

Breckner János r.-t.

Alba-Iulia

Az amerikai zsidóság nagyszabású telepítési mozgalma produktivizálja a deklasszált zsidó kispolgárságot

500.000 dollárt szavazott meg az amerikai kormány a zsidó település céljaira

New-York. — A zsidó távirati ügynökség jelentése szerint az amerikai zsidóság, különösen azonban a nagyvárosok munkanélküli zsidósága között mozgalom indult, a vidéki kitelepítés érdekében. A jelentés szerint már egy ideiglenes bizottság is alakult Brown Benjamin vezetésével, amely most tervszerűen szervezi a mozgalmat és gondoskodik a munkaeszközökről, valamint a földvásárlásról is. A mozgalom első célja az, hogy azon zsidó családokat, akik eddig a newyorki kispárban voltak foglalkoztatva és már hosszabb ideje munkanélküli vannak, az elhelyezkedés minden reménye nélkül, mezőgazdaságilag kiképezze és vidéken biztosítsák letelepülésüket.

A kitelepítés családonként 3000 dollárba kerülne. A mozgalom vezetői már megnyerték céljuknak az Egyesült Államok kormányának beleegyezését, amely már közölte is a telepítési bizottsággal, hogy maga részéről hajlandó 500.000 dollárral támogatni a mozgalmat, amely 200 munkanélküli zsidó családnak biztosítja a produktivizálását. A családokat a Monmouth County és New Jersey farmokon telepítik le. A kormány által támogatott zsidó település egy ipari és mezőgazdasági kombinált mintagazdaságot fog alkotni, amely a további telepítések mintájául fog szolgálni.

Röviddel ezelőtt tartották meg a kitelepítési mozgalom résztvevői Newyorkban első konferenciájukat, amelyen 270 zsidó szervezeti képviselőjében 600 delegátus vett részt. Benjamin Brown ismertette a mozgalom célját, majd a konferencia elfogadta azt a határozati javaslatot, hogy felhívást intézzenek az Egyesült Államok összes hitközségeihez, hogy zsidójukkal biztosítsák egy 50 millió dolláros kölcsön felvételét, melynek segítségével Newyork és az amerikai nagyvárosok munkanélküli zsidó családjaikat vissza tudják vezetni a produktív élethez és biztosítani tudják létstandardjukat.

— **Munkáshiány Palesztinában.** London. — A Londonban megjelenő „The Near East and India” című folyóirat egyik legutóbbi számában rendkívül érdekes levelet közöl Novomejsky mérnök tollából, aki a Holtenger kaliműveinek igazgatója. Novomejsky levelében közli, hogy a Palesztinában uralkodó munkáshiány igen károsan hat vissza az ipari termelésre. 1933 januárja óta nem lehet csak a legnagyobb fáradtság és utánajárás útján, tanul munkásokat kapni. Emiatt a Kali-művek az üzem tervezett kiszélesítését kénytelen elhalasztani. Augusztus vége óta még rosszabbak a viszonyok. Érdekes, hogy a Kali-műveket munkásainak egy jelentékeny része a közelmúltban elhagyta, mert a városokban az építkezési munkásokat sokkal kedvezőbbben fizetik. A Kali-művek tehát most azon helyzet előtt áll, hogy vagy felemeli a munkások fizetését 50%-al, vagy kénytelen az üzemet leállítani.

— **Nagy revizionista tüntetés Varsó uccáin.** Varsó. — A revizionista szervezett felhívására, az elmúlt héten több ezer Brith Trumpeldorista tüntetett Varsó uccáin a palesztinai bevándorlás korlátozása ellen és követelték a korlátlan bevándorlás engedélyezését. Az uccákon több ezer röpcédulát szórtak szét, és a tüntetők táblákat vittek magukkal, amelyeken a következő felirások voltak: „Le Palesztina antiszemita kormányával: Szabad allíját követelünk!” A rendőrség kénytelen volt közbelépni, mert a szokatlanul nagyméretű tüntetés megakadályozta a varsói uccák forgalmát.

— **Egy francia képviselő interpellációja a német zsidók bevándorlása ellen.** Paris. Henry Fougere, francia képviselő és nagyiparos az elmúlt héten interpellációt nyújtott be a miniszterelnöknek, amely francia zsidó körökben nagy felhajtást keltett. A képviselő interpellációjában azt a kérdést intézi a miniszterelnöknek, milyen intézkedéseket tett eddig a francia kormány, hogy bizonyos zsidó körök és csoportok tevékenységét megakadályozza. A képviselő nyíltan a német emigránsok káros tevékenységére hivatkozik és azt állítja, hogy ezek a zsidók igen hatékony befolyást szereztek a francia külpolitikára és veszélyeztetik a nemzetközi békét. Írásbeli interpellációjához még hozzáfűzi, hogy a német zsidók befolyásuk alá ejtették a sajtó és propaganda szolgálatot is. A képviselő végül erőlyes szankciókat követel a német zsidó emigránsok ellen.

Palesztinai hírek

Az illegálisan bevándorolt zsidók kiutasítása a régebbi vehemenciából vesztett. De azért még mindig napirenden vannak a deportálások. Az eljárások során a hatóságok súlyos kilengéseket is megengednek maguknak, mint például: egy Eljahu Kohén nevű zsidó cipész letartóztatott, aki 1908-ban 1 éves korában került az országba. Csak egy nagyobb összegű kaució letétele után bocsájtották szabadon, hogy alkalma legyen beigazolni, hogy gyermekkorától egyfolytában az országban lakik. Több bucharai és afganisztáni zsidót családjaikkal együtt, köztük sok kisgyerekkel, letartóztatott és közeli kiutasításuk küszöbön áll.

A főmuffli hivatalos lapja, az „Al Jamea el Arablax” foglalkozik a palesztinai parlament kérdésével és megállapítja, hogy annak összetételében az araboknak 60%-ban, míg a zsidóknak 40%-ban kell részesülnie.

Két zsidó családot illegális bevándorlás miatt deportálásra ítélt a rendőrség és már a rendőrségi autókba ültek, amely őket a vonathoz akarta vinni. Az autót nagy tömeg vette körül és a beülőkkel kiszabadította és ismeretlen helyre vitte. A rendőrség a tettesek után nyomoz. A család egyik rokonát, mint gyanúsítottat, letartóztatták.

November havában 3837 zsidó vándorolt be Palesztinába. Ezek közül 538 tőkés, a többiek munkás-igazolvánnyal jöttek.

Palesztina fő kormányzója, Sir Arthur Wauchope a közelmúlt napokban felkereste Magdiel zsidó koloniat, ahol S. Zochovitzki kolónia elnök szívélyes szavakkal üdvözölte. A fő kormányzó válaszában kijelentette, hogy a palesztinai zsidó kolonizációról csak a legnagyobb elismerés hangján emlékezhetik meg.

A Németországból menekült zsidó gyermekek segélyezése rendkívül súlyos gondokat okoz a palesztinai zsidóságnak. Mindenekelőtt szükségessé vált, hogy egy alkalmas gyermeknevelő intézet létesüljön, felmerült azonban a gyermek-falu létesítésének terve is, amely utóbbi megvalósítása már igen előrehaladott állapotban van. A gyermekfalut Ben-Semen-ben rendezik be és költségei meghaladják a 3000 fontot. A munkahivatálnak már erre a célra át is utaltak 1500 fontot, úgy, hogy számítani lehet a munkálatok azonnali megindulásával.

Jeruzsálemben egy új városrész elkészítésének finanszírozását vállalta el a Palestine Land Development Co. a munkáslakásokat építő bizottsággal kötött szerződése alapján. Minden család 42–50 fontért kap egy harmad dunányi területet, amelyre 15 fontot kell azonnal kifizetniük, míg a fennmaradó összegét 4 év alatt havli részletekben kell letörleszteniük.

A Zsidó Nemzeti Alapok központi irodájának évi jelentése szerint a K. K. L.-nek az elmúlt évben 10%-al emelkedett a bevétele az előző évhez mérten. Az 1932–33 év bevétele 220.000 fontra ugrott.

Beth Gan és Rubin Nach között egy amerikai zsidó tőkés 1200 dunam földet vásárolt egy arabtól. A palesztinai lapok állandóan hírt adnak újabb zsidó földvásárlásokról.

Szírja és Palesztina határán, az Ika közbenjárására Ab. Goldberger az egyik legnagyobb amerikai jidis nyelvű napilap szerkesztője, több ezer dunányi földterületet vásárolt és erre már 25.000 font előleget is adott. A zsidóság szempontjából igen fontos komplementum vételével a párisi lapok is foglalkoznak.

A német zsidók egyik csoportja, Jeruzsálem elővárosában, Kirjáh-Móseben egy nagy cigarettapapír gyárat létesít, amely palesztinai és importált dohányok forgalombahozatalával is foglalkozni fog.

A jeruzsálemi arab orvosok memorandumot nyújtottak be a palesztinai kormányhoz, amelyben tiltakoztak a zsidó orvosok túlzott bevándorlása ellen. Amint megirtuk az utolsó hónapokban a zsidó orvosok száma, főleg a német bevándorlás folytán, egyre fokozottabb mértékben emelkedik.

Az angol alsóház egyik legutóbb megtartott ülésén foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy egy angol társaságnak megadják a petroleumkutatásra való engedélyt Palesztina területére. Amennyiben sikerülne Palesztinában kiadós petroleumkutatást felfedezni, ez úrrajelentékenyen előmozdítaná az ország építését és fejlődését.

A Sir William Murison vezetése mellett működő bizottság, amelyet az angol kormány az emlékeztető arab zavargások okainak megállapítására küldött ki Palesztinába, már meg is kezdte munkáját. A bizottság munkájában részt vesz Trusted, Palesztina főügyésze is.

A háztelkek vétel és eladási forgalmában az arab zavargások óta lanyhaság mutatkozik, amelynek következtében a telkek értéke 10–20% alacsonyabbra szállt. A telekpekuláció itt nagymértékűt öltött, az arab tulajdonosok és valóságos földzurasorát üznek a közveitők. Illetékes körök, köztük Dizengoff telavivi polgármester is, többször állástfoglaltak a túlhajtott telekpekuláció ellen.

A tel-avivi mintavásár rendezőségének határozata szerint német cégek nem vehetnek részt a mintavásáron.

— **Választás a satu-marei status-quo hitközségben.** A satu-marei status-quo hitközség folyó hó 14 én tartja képviselőtestületi választását, amely iránt a hitközségi tagok részéről nagy érdeklődés mutatkozik. Az új vezetőség tagjainak megválasztása azért is fontos a hitközség szempontjából, mivel Erdély ezen legkonszolidáltabb hitközsége már évek óta erős hiányát éri annak, hogy egy megfelelő szellemi és lelki irányítóval a főrabbi-széket még nem töltötte be. A hitközség konzervatív veletlése folytán ez meglehetősen nehéz problémája a hitközségnek. — Már a lelépő vezetőség is foglalkozott azzal, hogy a Satu-Maren a testvérhitközséggel együttesen egy zsidó középiskolát állítson fel, amelyre a hitközségnek már ezideig is nagyobb tartalékjai vannak és az új vezetőség bizonyára megfogja oldani ezen igen fontos zsidó kulturális intézménynek a felállítását. A hitközség tagjai továbbra is *Princz Armin* gépgyáros, a jelenlegi hitközségi elnök körül tömörülnek, aki immár két évtizede vezeteli általános megelégedés mellett a tekintélyes hitközség ügyeit és neki köszönhető az, hogy a hitközség tehermentesítése mellett, a jövőben még fokozottabban fog tudni a zsidó igényeknek megfelelni. A vezetőség régi kipróbált gárdája mellett, újabb erők bevonásával, adva van a lehetőség és remélhető, hogy a vasárnapi közgyűlés választása egyhangulag fog megtörténni.

— **Jeruzsálem óvárosát** mindeddig bizonyos kegyelettel kísérték, mert nem akarták megfosztani az ókor patinájától. Még a villanyvilágítást sem vezették be, hogy ne ronítsák az ókorból megmaradt Jeruzsálem ezen részének hangulatát. Bizonyos azonban, hogy hátrányos oldalai is voltak e konzervatizmusnak, mert a turista alig bírta elviselni az uccák patkány-fej alakú hegyes köveit. Most a város vezetősége hozzáfogott a keskeny és elhanyagolt uccák aszfaltozásához és a villanyvilágítás is fokozatosan lért hódít. A vallásos zsidóság körében vegyes érzelmeket kelt a modernizálás, mert ezután aszfaltos uton kell a „Kotel Hamaravizhoz“ menniük.

— **Az erdélyi Mizrahi központ új vezetősége.** Megiruk, hogy az oradeai erdélyrészi Mizrahi konferencia határozata értelmében a Mizrahi központját Oradeáról — Sigheire helyezték át. Az új executive a következőképp alakult meg: Elnök: Rottenberg József, executive tagok: Leichter Márton, Klein Márton, Kornbaum Salamon, Stern Abraham, Taub Dezső, Kretz Mendl-é. Az Executive első ülésén a következőket koaptálta: Farkas Lázár, Ráth József, Traub Salamon, Klein Mártonné.

— **A ceical orth. izr. hitközség** dr. Ritter Gyula, érdemes elnöke elhalálása folytán a megválasztott elnöki székbe *Gottlieb* Gyulát választotta meg, ki 24 éven át megszakítás nélkül töltötte be a közmegegyezésre a hitk. alelnöki és gondnoki tisztét. Helyébe alelnöknek Erczmann Árpád, a hitk. egyik oszlopos tagja került. Az új elöljáróság ezután tiszteltette a főrabbinát, ki a tanácssteremben méltó módon halás szavakban emlékezett meg a nemrég elhunyt elnökről és az ő érdemének tulajdonította, hogy a ceical izr. hitk. ma saját templommal, lakásokkal rendelkezik.

NYILTTÉR*)

No. 2/934.

Felhívás

A gilau hitközségben egy év óta újból fellángolt „machlajke“ ügyében, melynek eredménye, hogy jelenleg 2 sakter működik. A rabbipárt és a sakterpárt között új Dintóra van kilüzeve. Felkérjük tehát azon tizenegy (11) saktert, kik tőlünk néhány év óta távoztak, sziveskedjenek címüket a hitközséggel közölni, hogy a hitközség érdekében a Dintórához megidézhetők legyenek.

Comunitatea Isr. Ort. Aut. din Gilau
Lusztig Mór, hitk. elnök s. k.

*) E rovatban közöltékért sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

Városi hirdelmények

Oradea város polgármesteri hivatala 40707 sz. a. közli, hogy a községi tanácsok választói névjegyzéke a Primăria I. emelet 31. számú szobában ki van függesztve.

Oradea város gazdasági hivatala 40228/1933 sz. a. árlejtést hirdet a Körös jegének f. évi kitermelésére és elszállítására. Az árlejtés 1934 január 15 én 1. sz. meglátva a gazdasági hivatal (Primăria I. emelet 29) helyiségében. — 40 069/1933 sz. a. a gazdasági hivatal árlejtést hirdet a városi járványkorháznak 1934 évre szükséges fűszer és élelmiszer, úgymint kenyer, hú, zsír, tej stb. szállítására. Az árlejtés f. hó 15 én lesz meglátva a városi gazdasági hivatalban. — 40.121/1933 a gazdasági hivatal árlejtést hirdet a városi gyermekkorháznak 1934 évre szükséges fűszer és élelmiszer, úgymint kenyér, hú, zsír, tej stb. szállítására. Az árlejtés f. hó 22 én lesz meglátva a városi gazdasági hivatalban.

Oradea város katonai ügyosztálya a 39 381/1933 sz. a. felhívja mindazon 1907, 1908, 1909, 1910, 1911 és 1912 évi születésű ifjakat, akik mint családfenntartók a katonai szolgálat alól felmentettek, hogy felmentési igazolványaikkal a városi katonai ügyosztálynál (Primăria II. e. 35 sz.) f. év január hó 15-15 31 ig bejárólag jelentkezzenek, mert a mulasztókat a sorozóbi-zottság meg fogja fosztani kedvezményeiktől.

MOZI

Teatrul Heyman Szinkör:

Péntektől: King Kong a 8-ik világcsofa! Csak erős idegzetűeknek!

Filmpalace:

Péntektől: Csókra vár az asszony. Főszerepben: Gustav Frölich

— **Merénylet a jaffa-jeruzsálemi vasútvonal ellen.** Jeruzsálem. — A jaffa-jeruzsálemi vasútvonal ellen ismeretlen lettek merényletet kíséreltek meg. A vasúti síneket hatalmas terméskövekkel rakták tele, amelyet egy zsidó vasúti munkás vett néhány perccel a vonat befutása előtt észre. Amennyiben a termésköveket nem távolítják el, súlyos szerencsétlenséget okozhatott volna. A színhely közelében lakó több arabot őrizetbe vett a rendőrség.

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient“ Szövőművészeti iskola

Oradea, Str. Episcopul Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvétel gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Szövet különlegességeink elsmerten a legjobbak legolcsóbbak!!

Szolid kiszolgálás!

Havas & Grünfeld

Engross
Endetail

posztó és bálésárak
gyári lerakata

ORADEA,

Str. Avram Iancu 8.

Öltönyt, felöltőt és télikabátot eredeti angol szövetből

Öltöny . . . . . 3000 Leitól,
Felöltő vagy átmeneti kabát 3000 Leitól
Télikabát . . . . . 3000 Leitól

Hackmayer uri-szabó

Oradea, Regina Maria 3
(villamos megálló)

BORGOS

Kelmefestést, vegytisztítást vállalok!

Férfi és női ruhák szépen és olcsón végeztetnek!

Bazárépület — Színházoldal

Fehérnemű és gallérisztítást is vállalok!

Fiók-felvétel Holdas-templommal szemben, Piața Unirii 16.

Gondoskodjék öreg napjairól és időelőtti munkaképtelenség esetére!

Ezt könnyen megteheti, ha jövedelméhez mért havi fizetések ellenében

Járadékkal kapcsolatos

NYUGDIJBIZTOSÍTÁST

köt nálunk.

KÜLÖNLEGES ELŐNYÖK:

1. Orvosi vizsgálat nem szükséges, csupán 2 évi várakozási idő.
2. Baleset által okozott rokkantság esetén várakozási idő sincsen.
3. Kényelmes fizetések havi ajrészletekben.
4. Vásárolhat biztosítási éveket kedvező feltételekkel.
5. Megtámadhatatlan a biztosítás egy évi fennállás után.
6. Nem vesz el a pénz akkor sem, ha csak egy évi díjat fizetett.
7. Megszakíthatja és újból felveheti a díjfizetést (pl. rossz üzletmenetnél és állástalanság esetén, stb)
8. Visszavásárolható vagy kölcsönrel terhelhető kedvező feltételekkel 3 évi díj fizetése után.
9. Tőkésítés kedvező feltételekkel.

Minél előbb kezdi meg, annál jobban értékesítheti megtakarított pénzét!

Felvilágosítást és díjszámítást költségmentesen nyújtunk.

PHÖNIX Életbiztosító Társaság

Központi székhelye: WIEN

Erdélyi igazgatóság Cluj, Str. N. Iorga 16. Telefonszám 11-48
Engedélyezve Romániában 1929 január 14-én, közzétéve a Mon. Of. 13. számában 1929 jan. 16-án.
Alapszabályok közzéve Mon. Of. 45-1929. Bélyegyezve az Ilfovi törvényszéknél a cégjegyzékbe 1929 január 21-én 6. sz. alatt

Háztartásában csakis a jó minőségű

„ROTHBART“ felírásu כשר SZAPPANT használja!

Postai szétküldés!

Az oradeai orth. rabbínatus felügyelete alatt.

Gyártja: **ROHBART ADOLF EDE & Fla szappangyára, Oradea**

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

RÖVID HIREK

PRÁGA. — A hitleristák által meggyilkolt Lessing professzor emlékére Lessing-házat építenek Prágában. Az építő bizottság felhívását többek között Einstein, Romain Rolland és Bialik is aláírták. — Dr. Nachum Goldmann, a Népszövetség mellett működő zsidó bizottság elnöke, hosszabb beszélgetést folytatott a cseh külügyminiszterrel a zsidók aktuális problémáiról.

RÓMA. — Hivatalos személyiségek jelenléte mellett folyt le a napokban a római rabbi szeminárium megnyitása. — Az olaszországi hitközségek a napokban ünnepelték dr. Angelo Sacerdoti, Róma főrabbiának 25 éves papi jubileumát.

NEWYORK. Az amerikai Joint felhívást intézett a zsidó közvéleményhez 1.200.000 dollár segélyalap felhozása érdekében a szükségben szenvedő német zsidó gyermekek segélyezése számára.

JERUZSÁLEM. M. I. Elliot, Palesztina ügyész, aki nemrég egy autószerencsésnél súlyosan megsérült, a napokban meghalt. — A jeruzsálemi héber egyetem vezetősége meghívott 9 előzőtt német zsidó egyetemi tanárt és most dolgozzák ki azon terveket, hogy miképpen lehetne őket állandó tanárokként alkalmazni.

VARSÓ. A lengyelországi összes zsidó szervezek vezetői elhatározták, hogy a legközelebbi parlamenti választáson önálló listán indulnak. — Minzberg sejm-képviselő, az elmúlt héten nagy interpellációt tartott az állami budget vitájánál, melynek során állami szubvenciót kért a „Gemilas Chessed” számára. — Németországból 110 árvagyermek érkezett a napokban Kattowitzba, akiknek szülei a „nemzeti forradalom” során meghaltak, meggyilkoltak, vagy öngyilkosságot követtek el. — A Lausanneból visszatért lengyel delegáció információja szerint, a menekült német zsidók segélyezésére összegyűjtött alapot felemelik 10 millió dollárra. — A városi zsidó aggodháza 300 lakója egészségstrájkba kezdett, mert a városi tanács egy Bialystok melletti kis helységbe akarja őket áttelepíteni.

LONDON. — Londonban újból felvetődött az Uganda terv, mivel a menekült német zsidókat akarják oda letelepíteni.

BUCUREȘTI. A múlt héten zajlott le a regáli cionisták kongresszusa 189 delegátusnak a részvételével, amelyen Philip Rosensteint választották meg elnöké. — A romániai zsidó ifjuság képviselői bukaresti szék helyett egy zsidó ifjusági öderációt hívtak életre az antiszemizmussal szembeni küzdelem programjával. Ez az első eset, hogy a cionista és nemcionista zsidó ifjuság Romániában közös platformra lépett.

HAMBURG. A német ügyvédszövetség itt megtartott kongresszusa módosította az alapszabályait és kizárt tagjai sorából mintegy 3000 nemárja ügyvédet. — Dr. Karl Melchior, a Warburg & Co. társulajdonosa, meghalt. Egyike volt Németország legnevesebb közgazdászának. Ennek idején a versaillesi békeszerződés német delegációjában ő is részt vett.

FRANKFURT. Megirtuk, hogy dr. Max Dienemann Offenbach-i főrabbit a rendőrség védőrizetbe helyezte és egy közeli internálótáborba szállította. A főrabbit, a legújabb híradások szerint, már szabadlábra helyezték.

BERLIN. — A német bankok elhatározták, hogy a zsidóknál levő kölcsöneiket a legközelebbi időben belül visszavonják. — A legújabb rendelet szerint az összes iskolás gyermekek, így a zsidók is, kötelesek a tanáraikat „Heil Hitler” köszöntéssel üdvözölni. — Ruth Kreuder Steingerg amerikai nő, Luxemburgba utazott édesanyja meglátogatására és közben érintenie kellett Németország egy részét is. Amint a vonat a birodalom területére befutott, az SA. emberek letartóztatták és rémhírtérjesztés miatt 12 havi fogságra ítélték. — A zsidó hitközség féli segélyakciója érdekében megtartott gyűlésen SA. egyenruhás nemzetiszocialisták is résztvettek. Az ülésen több ezer márkát jegyeztek az akció céljaira. — Az összes német lapok foglalkoznak azzal, hogy a német hajótársaságoknak milyen óriási veszteségeik vannak a németellenes bojkottmozgalomból kifolyólag és megállapítják egyben, hogy New Yorkban a legerősebb a bojkott. — A nyomdász szövetséghez felhívást intézett a miniszterium, amely kéri az elnökséget, hogy közöljék nyomdásztagjaikkal, hogy a jövőben naptáraikon a zsidó ünnepnapokat ne tüntessék fel.

PÁRIS. — Arnold Zweig a világhírű zsidó író egy interjú során kijelentette, hogy rövidesen Palesztinába költözik.

MOSZKVA. — A moszkvai szem klinika vezetőjéül a hírneves zsidó szemész professzor, dr. Averbuchot nevezték ki.

KAIRO. — A belügyminisztérium, a német konzul intervenciójára elkobozta a Monat nevű zsidó újság legutóbbi számát, mivel az sértően írt Hitlerrel.

AMSZTERDAM. „Machzike Hadas” név alatt egy keleti zsidó hitközség létesült Amszterdamban. A hitközség szellemi vezetője S. Halpern főrabbi. A hitközség önálló Talmud Tóra iskolát nyitott.

BRESZLÓ. Dr. Koebner egyetemi tanárt, a jeruzsálemi héber egyetem meghívta professzorának. A tanár elfogadta a meghívást és rövidesen Palesztinába utazik.

SZALONIKI. — A városi tanács a zsidó jótékony intézmények szubvencióját 650.000 drachmáról, 300.000 drachmára szállította le. A zsidó hitközség tiltakozott a zsidó jótékony intézményeket ért támadás ellen.

— **Zsidó mártírium a német internálótáborokban.** London. — A „Manchester Guardian” megdöbbentő adatokat közöl egy kiszabadult internált németországi fogoly elbeszélése alapján a brandenburi internálótábor 20 zsidó foglyának mártíriumáról. A zsidó internáltak kénytelenek a legnehezebb és legalacsonyabbrendű munkákat végezni, nem kapnak rendesen enni, csak azt dobják számukra oda, amit a többi foglyok meghagynak. A zsidó foglyokat hatóságával szállítják az ebédhez és úgy kell enniük egy tálból, hogy sem villát, sem kanalat nem szabad érinteniük. A zsidókat kényszerítik, hogy egymást verjék. Az egyik őt, akkor üti őket, ha későn fekszenek le, a másik ha korán. A zsidó internáltak élete rosszabb a halálnál. Amint Berlinből hivatalosan jelentik 1933 júliusától szeptemberig 140 külföldi zsidót utasítottak ki az országból. És ezt nevezik rémhírtérjesztésnek.

— **Cionista nem lehet a kommunista párt tagja.** Amsterdam. — A napokban folyt le Amsterdamban a németalföldi cionista szövetség 34. évi értekezlete F. Bernstein elnökelete alatt, aki megnyitó beszédében aktívabb politikát követelt Angliától a mandátum megvalósítása körül. Az ország belpolitikája szempontjából a holland cionisták teljes semlegességet követnek. Minden cionistának jogában áll ahhoz a politikai párthoz csatlakozni, amely neki legjobban megfelel, kivéve a kommunista pártot, mert a harmadik Internacionale a palesztinai zsidó nemzeti otthon eléréséért. — Ennek megfelelően a szervezet egyik tagját, aki a kommunista pártba lépett, a szövetség óriási többséggel kizárta tagjai sorából.

— **Jobboldaltól — baloldalig.** Genf. Az az idő, midőn a demokratikus Svájc nem ismerte a zsidókérdést, még nincs messze. Ma azonban már az egész Svájcban intenzív antiszemita propaganda folyik. A döntő lökést a parlamenti választások adták meg és noha egyelőre még csak elméleti síkon mozog, nem lehet tudni, hogy mikor válik fájdalmas gyakorlattá. Az izgatás a jobboldali sajtótól egészen a baloldali lapokig folyik az ismert szisztéma szerint. A jobboldal a „zsidó bolsevistákat” támadja, míg a baloldal a „korrupt zsidó nagytőkét” vágja a fejszéjét. A „Neue Schweiz”, a középosztály szócsové, cikket ír a vörös internacionálé ellen és így természetesen a zsidókra lyukad ki: — „Nem a zsidók ellen folyik a harc, hanem a nemzetközi zsidó szellem ellen, amely romboló befolyását beleviszi a közgazdaságba, politikába, művészetbe, irodalomba és vallásba egyaránt.” A szociáldemokrata „Volksrecht” ezzel szemben Hitler uralomra kerüléséért a zsidókat, illetve a zsidó nagytőkét vádolja. Hitler csak úgy tudott uralomra kerülni, hogy a nagytőke óriási összegekkel támogatta, amelyben jelentős részt kért magának a zsidó nagytőke is. Inkább Hitleret türik el a zsidó nagytőkék, hogy rabszolgaságba tudják dönteni a munkásosztályt. Sajnos azonban Svájcban nincsen egyelőre egy öntudatos zsidó nemzeti érzelmű tömeg, amely ellen-súlyozni tudná a fékevesztett antiszemita sajtóizgatást.

— **Egy olasz hang a németországi antiszemizmusról.** Róma. — A „Regime Fascista” olasz hivatalos lap újévi cikkében foglalkozik a németországi helyzettel és összehasonlítást tesz a fasizmus és a hitlerizmus között. A hivatalos lap megállapítja, hogy a kettő mereven eltér egymástól, mert az olasz fasizmus többek között nem ismeri a nemzeti, faj és vallási elnyomást, amelyre a hitlerizmus elsősorban bázisozik. A Regime Fascista élesen elítéli a német kormány zsidóellenes politikáját és keresztényellenes eljárásait.

— **Az angol hadsereg büszke zsidó katonáira.** A brit hadsereg Makkabeus zsidó légiója a közelmúlt napokban nagygyűlést tartott Londonban, amelyen résztvettek a volt zsidó frontarcok is. Az ülést Cohen zsidó őrnagy vezette le. Sir Kenry Bruce admirális, az angol hadsereg nevében többek között a következőket mondta üdvözlő beszédében: „Anglia zsidó polgárai a világháborúban rendkívüli módon kitüntették magukat. 50.000 férfi állott fegyverbe, akik közül 2500-an hősi halált haltak az angol birodalom védelmében. Ezek a számok is tanúságot tesznek a zsidó katonák teljesítménye mellett és Anglia büszke is a zsidó katonáira.” Így beszélnek Angliában, de Németországban más-képpen fejezik ki köszönelüket a zsidó frontarcokkal szemben. Bezárják őket az internálótáborokba vagy legjobban esetben a közmegvetésnek dobják őket oda.

ZSIDÓ HUMOR

ÉS TÖRTÉNETEK NAGYJAINKRÓL

Halálmegvetés

Egy ajrach a fukar tüvekől asztalánál ebédelt.

Leveshust tálatlak s az ajrach mohó é vággyal vette ki egyik darabot a másik utána a tálból.

Azt mondta neki a mérgező tüvekől:

— Ajrach, ne egyél annyit, aki annyit fal menthetetlen gyomorbaft szerev s meg kel halnia.

Az ajrach egy pillanatra szünetet tartott a falásban, aztán a kezét tördelve, így szólt a tüvekőlhoz:

— Légy gondozója szegény, árvaságra jutó családomnak. A jó szivedre bizom a feleségemet és a gyermekeimet.

És tovább falatozott rendületlenül, halálmegvetéssel.

A „chelmi sajté”

A legtipikusabb „sajté”, vagyis rabbinikus kérdés paródiája a következőben van megörökítve a zsidó humor annaleseiben:

A chelmi szszony súlyos kérdéssel fordul a rabbihoz: A leányom libanyakat töltött szombaton, a nyakat bevarrta és a varrásból maradt egy darab cernája. Ezzel a cernával reávarrt egy leeseit gombot egy párnahuzatra. Szabade ezen a párnán aludni a „három héliben”, amikor tudvalevőleg minden husos dolog élvezete tilos.

Az egyszerű bolond

Egy zsidó vándorkoldust a pészach gabona felügyeletével biztak meg az örlető malomban.

Azt cselekedte, hogy mások kosaraiból kiszedte a gabonát s a maga kosarába rakta át.

Végre azt mondta neki a malmos:

— Mit csinálsz te itt?

Az így válaszolt:

— Én bolond vagyok.

— Hát akkor mért nem szeded ki a magad kosarából a gabonát s mért nem rakodt azt át a más kosarába?

— Mert én egy egyszerű bolond vagyok, — felelt az ajrach — ha azt tenném, amit te mondasz: dupla bolond lennék.

A malmos föl kacagott s futni engedte a vándorkoldust.

Mi a különbség

A kutnai R. Mózes Áron ereje főképp abban rejlett, hogy minden magyarázatot szét tudott szedni és megtudott cáfolni. Egyszer összekevert a guri R. Jicchok Meirrel. Ez előadta legújabb magyarázatait, amaz pedig sorra szét-szedte.

— Most mondja meg, — szólt R. Jicchok Meir, — mi lesz a különbség kettőnk közt a tulvilágon?

— Hogy-hogy? — csodálkozik R. Mose Áhron.

— Egyszerű, — felelt R. Jicchok Meir. — Ha majd engem az égi trónus elé idéznek és és kérdik tőlem: Foglalkoztál a Tórával? azt felelem: igen és elmondok egyik magyarázatomat. Ha pedig Isten megcáfolja fejtegetésemet, beismerem: természetes, hogy a Mindenható jobban ismeri a Tórá, mint egy mulandó ember. Te pedig, ha a tulvilágon ítéltre hívnak és kérdik tőled: Foglalkoztál a Tórával? azt fogod felelni: „Mondjon Isten valami Tóramagyarázatot és én azonnal szét-szedem és megcáfolom...”

— **A dollár és a petachlikvai pénz**

Az amerikai bankszünet ideje alatt történt, hogy egy amerikai zsidó vett valamit Petach-Tikvában és odaadott a boltosnak egy ötdolláros. A boltos megvizsgálja és látja, hogy jó pénz, de nincs rajta a petachlikvai polgármester pecsélje. (Ebben a kolóniában ugyanis helyi pénz van forgalomban, a jámbor polgármester aláírásával.) A boltos visszaadja a pénzt: „kérek petachlikvai bankót.” Az amerikai magyarázni igyekszik, hogy elvégre az Egyesült Államok is ország, nemcsak Petach-Tikva. Hiába volt minden. Csak Tel-Avivban tudta az amerikai a bankót beváltani. (Ez még akkor történt, amikor a dollár nem mozdult meg.)